

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908. Andra Kammaren. N:o 18.

Fredagen den 28 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogos hvardera för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner:

angående förändrad organisation af förste landtmätartjänsterna m. m.; och

angående tillfällig löneförbättring åt rektor, ordinarie lärare, tjänstemän och vaktmästare vid tekniska skolan i Eskilstuna.

§ 3.

Herr *C. F. Vahlquists* vid närmast föregående sammanträde afgifna och då bordlagda motion, n:o 244, som härefter föredrogs, hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 5.

§ 4.

Vidare föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets memorial n:o 32, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning af väckt motion om anslag till rättegångsbiträden åt genom olycksfall i arbete skadade arbetare.

§ 5.

Härefter föredrogos; men bordlades åter bankoutskottets memorial n:o 3 och lagutskottets utlåtande n:o 19.

§ 6.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 19, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i anledning af verkställd granskning af riksgäldskontorets förvaltning;

n:o 20, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel för år 1908 för fortsatt utveckling af statens telefonväsende; och

n:o 21, till fullmäktige i riksgäldskontoret, angående beredande af lånemedel för år 1908 för fortsatt utveckling af statens telefonväsende.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>O. Olsson</i> i See	under 3 dagar fr. o. m. den 2 mars,
» <i>J. Ekman</i> i Göteborg	» den 29 februari,
» <i>K. L. J. Larsson</i> i Bondarfve	» 8 dagar fr. o. m. den 29 februari,
» <i>J. W. Bengtsson</i> i Häradsköp	» 8 » » » 4 mars,
» <i>E. G. H. Åkerlund</i>	» den 29 februari och
» <i>J. G. Hazén</i>	» 4 dagar fr. o. m. den 4 mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,45 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Lördagen den 29 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 22 innevarande februari förda protokollen.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *Å. H. Hammar skjöld* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen

angående pensionsrätt för rektor vid institutet för blinda & Tomtebodas.

Denna proposition bordlades på begäran.

§ 3.

Vidare öfverlämnades af herr statsrådet m. m. *O. B. Malm* Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till strafflag för krigsmakten, lag om införande af den nya strafflagen för krigsmakten samt hvad i afseende därå iakttagas skall, lag angående ändring i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 11 juni 1868, lag angående ändring af 1 och 4 §§ i förordningen angående verkställighet i vissa fall af straff, ädömdt genom icke laga kraft ägande utslag, den 30 maj 1873 samt lag angående ändring af 10 § i värnpliktslagen den 14 juni 1901;

med förslag till understöd m. m. åt vaktkonstapeln vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona *S. J. Karlsson* för honom genom olycksfall i tjänsten tillskyndad skada; och

angående försäljning af kronans andel i den till roten n:o 4 Plikt af Gotlands andra båtsmanskompani hörande torplägenhet.

Jämväl dessa propositioner blefvo lagda på bordet.

§ 4.

Föredrogs Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående uttagande af stämpelafgiften å utnämningsskrifvelser för riddare och kommandörer af Kungl. Maj:ts ordnar.

Kammaren biföll utskottets hemställan; och skulle jämlikt 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 5.

Vidare föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion om ändring af 25 § förordningen angående försäljning af vin och öl.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Efter föredragning häruppå af lagutskottets utlåtande n:o 18, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t, angående förbud mot försäljning af vin och öl, lämnades på begäran ordet till *Om förbud mot försäljning af vin och öl.*

Om förbud
mot försälj-
ning af vin
och öl.
(Forts.)

Herr Pettersson i Södertälje, som anförde: Herr talman, mina herrar! Då vi häromdagen diskuterade en fråga, som hänger nära tillsammans med den nu föreliggande, fick jag af lektor Höjer en liten bakläxa. Anledningen var följande. Sedan herr Lindblad under debatten hade framhållit som sin uppfattning, att erfarenheten af äldre tiders brännvinsförbud skulle varit uteslutande afskräckande och visat beklagliga resultat, och sedan han särskildt påstått, att Gustaf III:s brännvinsförbud resulterade i inrättandet af kronobrännerier, tillät jag mig att mot dessa påståenden göra ett par inkast. Sålunda citerade jag till en början som motstycke till herr Lindblads svartmålning från frihetstidens brännvinsförbud en liten blomstermålning från samma tid, hämtad ur Sundholms »Brännvinets historia». Härom sade herr Höjer, att det var en ensidig framställning. I det afseendet är jag mycket benägen att gifva honom i viss mån rätt, om nämligen mitt anförande skulle tolkas så, som om jag menade, att den skildring jag gaf skulle innehålla ett allmängiltigt omdöme om erfarenheten af frihetstidens brännvinsförbud. Det var emellertid icke meningen, utan min mening var endast att som motstycke till herr Lindblads i mitt tycke något ensidiga framställning påvisa erfarenheter af motsatt slag. Det är möjligt, att mitt anförande icke gaf fullt klart uttryck åt den tanken.

Herr Lindblads påstående, att Gustaf III:s brännvinsförbud hade resulterat i införande af kronobrännerier, tillät jag mig vidare be-teckna såsom oriktigt. Jag vågade i stället påstå, att kronobrännerierna tillkommit för att bereda staten inkomster. Detta yttrande gaf herr Höjer anledning att gifva mig en admonition att gå in i min kammare och studera Gustaf III:s historia. Nu vill jag tala om att jag ställt mig denna admonition till efterrättelse. Men mina studier ha icke haft det resultat, som möjligen var af herr Höjer afsedt. Jag har nämligen genom dem blifvit ytterligare befast i den mening, jag här uttalat. Sålunda har jag till en början i von Schinkel: »Minnen ur Sveriges nyare historia», utgifna af Bergman, funnit följande ut-talande om Gustaf III: »Hans omsorg om sitt folks bästa gick ända därhän, att han satte yxan till roten af dess materiella obestånd eller bröddämnets förvandlande i en dryck, som uttömmar krafterna och förmörkar förståndet: han förbjöd tillverkning och försäljning af brännvin i staden och på landet». Litet längre fram i samma arbete säges det: »Sedan 1772 års ständer åt konungen öfverlämnat att reglera frågan om brännvinet, hade denne, som vi erinra oss, till en början ansett sig böra motsvara detta förtroende på så sätt, att han förbjöd all tillverkning och försäljning däraf.

Emellertid kom konungen snart i stor penningeförlägenhet; den ordinarie staten ville ej räcka till, och utvägen att genom lån fylla de växande behofven befanns otillräcklig; då infunno sig förslags-makare, som förespeglade den oäntliga vinsten för den kungliga kassan, om man, såsom i Preussen och Ryssland, gjorde brännvinet till ett regale. Gustaf hade ej nog förutseende att inse alla de olyckliga följder, som detta förslags verkställande skulle medföra, och får man väl däröfver förundra sig?»

Nu tror jag mig emellertid veta, att historikerna icke skatta von

Schinkels auktoritet så synnerligen högt. Jag har därför icke nöjt mig med att studera honom, utan gått vidare till Geijers »De Gustavianska papperen». Geijer uttalar sig på följande sätt: »Redan 1776 skref konungen, att han i sin egen drätsel hade ett haf framför sig, där han ej såg klart, men hoppades det bästa. Orden skrefvos ännu i hans s. k. lyckliga tid, men troligen ej utan känsla däraf, att hans nya föraämsta finansiella hjälpmedel redan var ett missfag.

*Om förbud mot försäljning af vin och öl.
(Forts.)*

Vi mena brännvinsbränningsens förvandlande till ett regal genom kungl. kungörelsen af den 14 sept. 1775, som förde med sig inrättandet af kronobrännerierna.»

Vidare säger Geijer: »I själfva verket blef inrättningen af de regala brännerierna första steget till undergräfvande af den popularitet, hvaraf Gustaf III hittills varit i åtnjutande.» Därpå fortsätter han i följande ord, som jag ber att särskildt få lägga vikt vid: »*De stränga åtgärder, hvarmed man hade sökt upprätthålla det förra brännvinsförbudet, hade för det goda ändamålet och gemensamheten af uppoffringen ansetts drägliga. Nu blefvo dessa åtgärder vida strängare än förr, under det att ändamålet, hvarigenom brännvinet skulle blifva en kunglig inkomstkälla, ej var ägnadt att ingifva synnerlig aktning.*»

Det förefaller mig, som om Geijers uppfattning bestämdt pekar i den riktningen, att kronobrännerierna inrättats icke för att man skulle komma från de olägenheter, som varit förbundna med brännvinsbränningen, utan just för att skaffa staten inkomster.

Slutligen har jag också läst något i C. T. Odhners arbete »Sveriges politiska historia under konung Gustaf III:s regering». Sedan Odhner där redogjort för, huru statsbristen i oroväckande grad ökades år ifrån år, säger han: »Den närmaste utvägen, om man vill bringa inkomster och utgifter i jämvikt, är att minska utgifterna. Gustaf III försökte också åtskilliga åtgärder i dylikt syfte, men de förde icke till målet. Då kom ordningen till Liljencrantz att framlägga sina förslag; och det skedde genom ett memorial af den 19 september 1774.

Några af de medel, som Liljencrantz föreslog, förutsatte en myntrealisation och stadga i penningväsendet. Sådana voro, att kronans äldre penningaräntor beräknades liksom fordom efter tre daler silfvermynt på en riksdaler specie, och att ett fonderadt lån af en miljon riksdaler upptoges. Vidare föreslog Liljencrantz, att landtullen och accisen skulle bortarrenderas på 10 år, att en bättre hushållning infördes med kronans domäner och kungsgårdar m. m. Slutligen återkom Liljencrantz till sitt förut framkastade förslag, att brännvinsbränningen måtte förklaras för ett regale, en plan som han närmare utvecklade i ett särskildt memorial.»

I detta memorial bemöter Liljencrantz de konstitutionella invändningar, som man kunde framställa mot denna tanke, och frambåller de olägenheter brännvinsförbudet hade fört med sig. Han påpekar, att brännvinsförbudet på sina håll hade lockat till smuggling och lönnbränning, och anför vissa fördelar af det nya systemet. Om man emellertid däraf drager den slutsatsen, att enligt Odhners mening de

Om förbud
mot försälj-
ning af vin
och öl.)
(Forts.)

af Liljencrantz påpekade olägenheterna skulle vara orsaken till krono-bränneriernas inrättande, så torde detta icke vara riktigt; ty författaren säger: »Liljencrantz' förslag har till syfte och motiv mycken likhet med det, som den stora sekreta deputationen föreslog vid Riksdagen 1747: i båda var hufvudändamålet att skaffa kronan ökade inkomster; men därjämte skulle man vinna en anseelig lindring i bevillningen, man skulle spara mycken säd m. m., regeringen skulle ha i sin hand att begränsa spannmåls- och brännvinsåtgången efter omständigheterna, o. s. v.»

Odhner säger vidare: »Dessa viktiga frågor kommo under ompröfning i finanskonsejen på Gripsholm den 11, 12, 13 och 21 oktober 1774 i närvaro af konungen, riksråden Höpken m. fl. Konsejprotokollen meddela ej mycket om dessa öfverläggningar, men man ser, att uppmärksamheten egentligen riktades på *brännvinsfrågan, som ju ock var hufvudsaken i förslaget; endast härifrån var någon betydligare inkomst att vänta inom kortare tid.* — — — Konungen fattade därefter ett provisoriskt beslut, att brännvinsbränningen skulle blifva ett regale, *som för det närvarande den enda pålitliga utväg att åstadkomma någon betydande tillökning uti statsverkets knappa och alldeles otillräckliga inkomster utan rubbning af de författningar, som till reglerande af rikets allmänna finansverk äro nödiga, samt hvarigenom Kungl. Maj:t tillika kan blifva satt i stånd att till sina undersåtars lisa efterskänka den nu subsisterande brännvinsbevillningen.*»

Innan författaren därefter går att redogöra för huru detta förslag mottogs af landshöfdingarna, som hade att yttra sig däröfver, erinrar han om att förbudet icke kunnat till fullo upprätthållas och att det oförsynt öfverträdts både genom bränning och försäljning; och så fortsätter han: »Det kunde alltså icke sägas, att brännvinsförbudet haft i allo lyckliga följder». Han säger vidare längre fram: »Det var väl detta förhållande jämte benägenheten att understödja ett kungligt förslag, som gjorde, att de flesta af landshöfdingarna tillstyrkte Liljencrantz' plan eller funno sig däri med anmärkning i vissa detaljfrågor. — — — Det saknades ej heller afstyrkande yttranden. — — — Grefve Gyldenstolpe i Gäfle och friherre Rayalin i Karlskrona intygade brännvinsförbudets hälsosamma verkningar både i moraliskt och ekonomiskt hänseende; den förre hade hoppats, att det skulle blifva 'ett så heligt som evigt äreminne af den högtälskade konung Gustaf III:s välsignade regering'.

Jag har med det anförda ingalunda haft för afsikt att försöka visa, att i en vetenskaplig fråga jag hade rätt och herr Höjer orätt. Jag är ingalunda så förmäten, att jag tror mig hafva förutsättningar för att i ett sådant ämne inlåta mig i en diskussion med honom. Han kan naturligtvis bestå sig med ett på källforskning grundadt själfständigt omdöme, hvilket jag icke kan. Men jag har velat visa, att om också min uppfattning i denna fråga icke skulle vara den riktiga den likväl icke var så rosenrasande, som herr Höjers anförande gaf anledning att förmoda.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Härefter föredrogs Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande förtydligande af vissa bestämmelser i förordningen angående expeditiöns; och biföll kammaren utskottets i detta utlåtande gjorda hemställan.

§ 8.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 10, angående utredning rörande lämpligaste sättet att fullständigt frigöra staten, kommunerna, landstingen och hushållningssällskapen från deras ekonomiska beroende af från rusdrycksbandteringen härflytande medel, föredrogs härupå.

Utskottets hemställan bifölls, hvilket beslut jämlikt 63 § riksdagsordningen skulle genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 9.

Vid föredragning härefter af bankutskottets memorial n:o 3, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Falun, Karlstad och Uppsala, blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 10.

Slutligen föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af *Angående lag* väckt motion om skrifvelse till Konungen angående lag om adoption; *om adoption.* och yttrade därvid motionären

Herr Martin: Ehuru utskottet enhälligt tillstyrkt den af mig väckta motionen och det sålunda kan vara onödigt att på något sätt upptaga kammarens tid, vill jag dock med några ord komplettera dels motionen och dels utskottets betänkande. Efter det att denna motion afgafs, har det meddelats mig från ett håll, där kännedomen om de i motionen berörda förhållandena är synnerligen stor, nämligen från direktören för Allmänna barnhuset i Stockholm, att bristen på en lagstiftning af den innebörd, som här är i fråga, ur social synpunkt visat sig vara synnerligt menlig. Han har nämligen om talat, att förfrågningar mycket ofta ingå till barnhusinrättningen i syfte att därifrån få uttaga och såsom egna uppfostra barn, men att vederbörande, då de få kännedom om att ett adoptionsförfarande eller något därmed jämförligt icke förefinnes i vår lagstiftning och att rätten att behålla det upptagna barnet icke är i lag skyddad, ofta afstå från sina afsikter. Det är ju alldeles tydligt, att detta förhållande är synnerligen menligt ur synpunkten att kunna bereda fattiga barn en uppfostran, som kan gifva dem en bättre ställning

Än de eljes kunna hoppas uppnå. Då sådant så ofta förekommer på det ställe, som här omtalats, får man väl anse, att dylika fall äfven i allmänhet ofta förefalla. Man måste således anse, att det är en mycket stor och viktig social fråga, som den ifrågasatta lagstiftningen afser att lösa. Detta är den ena synpunkten, som jag velat i korthet betona såsom tillägg till motionen.

Såsom synes af lagutskottets betänkande, har utskottet, efter att ha uttalat sina sympatier för motionen, framhållit, att den lede af en brist i det afseendet, att den icke vidrörde det adoptionsförfarandet närstående förfarandet i fråga om legitimation af barn. Det är med synnerlig tillfredsställelse jag funnit, att lagutskottet gjort detta uttalande. Under beklagande af att icke motionen vidrört detsamma, så att utskottets hemställan äfven direkt kunnat gå ut på lagstiftning om legitimationsförfarandet, tillåter jag mig dock uttala den förhoppningen, att om kamrarna bifalla min motion, regeringen, då den tar den däri berörda frågan under ompröfning, äfven måtte, med anledning af utskottets påpekande, upptaga frågan om lagstiftning angående legitimation.

Med detta uttalande ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herr *Warburg*.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

§ 12.

Härefter lämnades på begäran ordet till

Interpellation.

Herr Ekman i Mo gård, som yttrade: Herr talman! Då förlidet års statsutskott till Riksdagen aflämnade utlåtande öfver Kungl. Maj:ts framställning om förnyadt *bidrag till uppehållande af Sveriges Utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet*, skedde detta under framhållande från utskottets sida af att tidigare ett med statsanslagets rätta bruk oförenligt samband ägt rum mellan Sveriges utsädesförening och allmänna svenska utsädesaktiebolaget, och att detta samband medfört afsevärda missförhållanden, men att utskottet dock under uttalande af den förhoppningen, att de nu af Kungl. Maj:t framställda bestämmelserna måtte för framtiden fullt upphäfva dessa missförhållanden, ville hemställa om anslaget beviljande.

Vid den debatt, som vid denna frågas behandling i Andra Kammaren uppstod, uttalades ock från flera håll tvifvelsmål om, huruvida de af Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna kunde anses tillräckliga för uppnående af de med dem afsedda ändamål, men det ansågs, under erkännande af att de försök, som Kungl. Maj:t velat göra med dessa bestämmelser, och hvilka betecknades såsom allvarliga,

att det vore för tidigt att uttala ett omdöme om huru försöket kunde komma att utfalla.

Man torde af utskottets utlåtande äfvensom af den i kammaren förda diskussionen hafva rätt att draga den slutsatsen, att, ehuru de af Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna ej obetingadt ansågos tillfredsställande, såväl utskottet som kammaren ansett, att anslaget dock borde beviljas i afvaktn på blifvande erfarenhet om huru de nya bestämmelserna och i all synnerhet den om försäljning af utsädesföreningens elitstammar efter fri och öppen täflan skulle komma att verka.

Sedan förra årets Riksdag fattat sitt beslut i frågan, hafva händelser inträffat, som varit ägnade att till fullo belysa en stor del af de tidigare rådande missförhållandena vid Svalöf och ådagalägga rättmätigheten af tidigare uttalade anmärkningar mot dessa förhållanden och den bristande kontrollen öfver desamma, hvilka förhållanden det naturligtvis dock icke är min afsikt att i detta sammanhang ingå på.

Jag skall däremot tillåta mig fästa uppmärksamheten vid det märkliga förhållandet, att ett 10-tal inom utsädesbranchen arbetande firmor i vårt land i en till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet afgifven skrifvelse anfört följande:

»Vid bestämmandet af det sätt, hvarpå ersättningen till utsädesföreningen skulle utgå för från densamma erhållna stammar, förordade landbruksstyrelsen i skrifvelse af den 27 Nov. 1906 utsädesföreningens revisorers förslag, att denna ersättning borde utgå dels i form af ett grundpris för stam, dels ock i form af en på förhand bestämd royalty på hela den årliga omsättningen af de öfvertagna stammarna. Landbruksstyrelsens förslag vann ej Kungl. Maj:ts bifall, utan fastställde Kungl. Maj:t föreningsstyrelsens förslag i så måtto, att ersättningen kommer att utgå dels i form af ett årspris, hvarom täflan sker, dels med en viss royalty å hela den årliga omsättningen af de öfvertagna stammarna.

Enligt vår uppfattning kan bestämmelsen om öfvertagandet af stammar mot på förhand bestämd summa öfver hufvud ej medföra den af Kungl. Maj:t åsyftade fria och öppna täflan, allra minst, om denna på förhand bestämda summa skall beräknas efter årspris och ej efter grundpris per erhållen stam. Men äfven om den beräknas efter den senare principen, neutraliseras reformen därigenom, att en värdesättning af stammar, som ej föreligga — och detta för en så lång tidrymd som 10 år — tydligen ej ens tillnärmelsevis låter sig verkställa.

Nu har emellertid kommissionen lagt hufvudvikten vid bestämmelsen om årspris och visat sig helt oförstående inför betydelsen af den till dess afgörande hänskjutna frågan om royalty, i det att densamma bestämts till den löjligt obetydliga bråkdelen af 0,5 proc. af årliga omsättningen. Om kommissionen i stället fastställt en royalty af t. ex. 1 å 2 kr. per 100 kg. af årliga omsättningen af från föreningen bekomna sorter och stammar, så hade kommissionen därigenom kunnat öppna en möjlighet för realiserandet af Kungl. Maj:ts allmänna princip, »fri och öppen täflan», så långt Kungl. Maj:ts instruktion med-

Interpellation.
(Forts.)

gifvit den detsamma, och på samma gång hade den hufvudsakliga ersättningen till föreningen utgått i form af en rättvis beskattning af nuvarande monopolinnehafvares eller hans eventuella efterträdares handelsrörelse. Tar man därjämte i betraktande, att de af kommissionen fastställda bestämmelserna och villkoren äro af den art, att en eventuell efterträdare till allmänna svenska utsädesaktiebolaget i dess monopolställning skulle vid sitt samarbete med Sveriges utsädesförening komma att ställas i beroende af föreningens mindre styrelse, i hvilken utsädesbolagets två största aktieägare, herrar Birger Welinder och Robert Dickson, ha säte och stämma, så torde det ligga i öppen dag, att ingen utom utsädesaktiebolaget kan i dylik täflan deltaga, och vilja vi ha fastslagit, att en fri och öppen täflan om utsädesföreningens stammar genom de former för densamma, som fastställts, blifvit alldeles omöjliggjord.»

Som känt är, hafva de tvenne i skrifvelsen namngifna personerna numera lämnat utsädesföreningens styrelse, men med detta undantag är hvad i skrifvelsen anföres alljämt tillämpligt.

Enligt hvad jag inhämtat, lär den tid, som blifvit fastställd för ingifvande af anbud å utsädesföreningens elitstammar för en period af 10 år, eller t. o. m. år 1918, utgå den 1 instundande mars, och då det såväl på grund af den så godt som enhälliga anslutning från inom utsädesbranschen arbetande firmors som den till jordbruksministern ingifna, ofvan omnämnda skrifvelsen som ock af de öfriga förhållanden, hvilka sedan Riksdagen sistlidna år fattat sitt beslut i frågan frankommit, synes vara i hög grad önskvärdt, att något förhastande beträffande öfverlåtande af monopolet till utsädesföreningens elitstammar för en så lång tidsperiod som den ofvan angifna ej må förekomma, har jag ej kunnat underlåta att, innan det blir för sent, bringa frågan inför kammaren.

I de af Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna, hvarom jag tidigare talat, inrymmes åt den kommission, som af Kungl. Maj:t tillsatts för att pröfva de inkomna anbuden, äfven att därvid bestämma, om något af dem må antagas, och i sådant fall hvilket. Häraf synes framgå, att Kungl. Maj:t förutsett den möjligheten, att *icke något* af de inkomna anbuden bör antagas, en möjlighet, som på grund af det stora antalet utsädesfirmors gemensamma skrifvelse till jordbruksministern vid detta tillfälle synes hafva öfvergått till sannolikhet, men om icke den kommission, som har att pröfva de inkomna anbuden, från herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet erhållit något förståndigande att i händelse vid anbudstidens utgång endast så fåtaliga anbud inkommit, att hvad man med fri och öppen täflan afsett ej ernåtts, icke antaga något af de inkomna anbuden, så är det tydligen fara värdt, att monopolet för den af Riksdagen understödda utsädesföreningens elitstammar för en lång följd af år, utan att fri och öppen täflan vid detta monopols förvärfvande förefunnits, och utan att Riksdagen därefter uti förhållandet kan åstadkomma ändring, blifver bundet.

På grund af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande spörsmål:

1. Har herr statsrådet vid det förhållandet, att man på grund af den af ett afsevärdt antal firmor inom utsädesbranschen till herr statsrådet ingifna skrifvelsen kan antaga, att dessa firmor anse sig förhindrade att med nu framställda villkor deltaga i täflan om förvärfvandet af monopolet till Sveriges utsädesförenings elitstammar, och att denna täflan alltså icke kommer att motsvara hvad Kungl. Maj:t och Riksdagen med en fri och öppen täflan afsett, vidtagit åtgärder till förhindrande af att den för anbudens pröfning tillsätta kommissionen, därest anbud endast från ett fåtal utsädesfirmor föreligga, utan att frågan ånyo underställes Kungl. Maj:ts pröfning, ingår något bindande aftal,

Interpellation.
(Forts.)

och, om herr statsrådets svar på denna fråga skulle gå i den riktning, att herr statsrådet icke vidtagit några sådana åtgärder till förhindrande af ett förhastadt aftal från kommissionens sida, anhåller jag vidare få spörja:

2. Anser herr statsrådet, att, efter hvad i saken numera inträffat, fordran på fri och öppen täflan kan anses uppfylld, äfven om endast ett fåtal anbud skulle föreligga, och att det under sådana omständigheter kan vara tillfredsställande, om det nämnda monopolet för en så afsevärd tid som 10 år framåt blir bundet?

Ifrågavarande framställning blef på begäran bordlagd.

§ 13.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *K. V. Rydén m. fl.*, n:o 245, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, om och i hvilken utsträckning en viss maximalarbetstid må bestämmas för arbetare och biträden i industriellt arbete m. m.;

herr *K. Karlsson* i Mo, n:o 246, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett penninglotteri och användande af vinst därå till anstalter för tuberkulosvård.

Dessa motioner bordlades.

§ 14.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 33, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra sergeantbostället Klagstorp n:is 19 och 25 i Malmöhus län hörande ägoskifte;

n:o 34, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af två lägenheter från hemmanet Basebo n:o 3 i Kalmar län;

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa områden från förra förarbostället Lind n:o 3 Norrgård i Östergötlands län;

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en torplägenhet från indragna militiebostället 1 mantal Tibble n:o 4 i Västmanlands län;

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tolf lägenheter från förra fanjunkarbostället Angalag n:is 2 och 3 med Kärrgården n:o 3 i Kristianstads län;

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter garfvaren Anders Lindmarks i Umeå hustru Katarina Lindmark, född Wählin;

n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppåtelse af jord från komministersbostället i Kung Karls församling;

n:o 40, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utarrendering af vissa torplägenheter under Kronobergs kungsgård i Kronobergs län;

n:o 41, i anledning af framställda förslag om anordnande af ångfärjeförbindelse mellan Sverige och Tyskland samt om förvärfvande för svenska statens räkning af den järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinenten tillhöriga järnvägen mellan Malmö och Trelleborg; och

n:o 42, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anstånd för Vadstena och S:t Pers församlingar med återbetalning af ett räntefritt lån från riksgäldskontoret för restaurering af Vadstena klosterkyrka;

bevillningsutskottets memorial n:o 13, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående särskild beskattning af aktiebolag, som äga fast egendom;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 20, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

n:o 21, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894;

n:o 22, i anledning af väckt motion om ändring af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

n:n 23, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen angående äganderätt till skrift;

n:o 24, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående förslag till lag om pantlänerörelse; och

n:o 25, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beloppet af skjutslega, där skjutsentreprenad icke kunnat ävägbringas;

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 9, i anledning af herr M. Sundströms motion, n:o 95, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om jordafsöndringar, hvilka såsom arf afsöndrats på viss tid och mot vissa skyldigheter till stamhemmanet m. m.; samt

Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 11, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ersättning åt vissa ledamöter af inskrifningsnämnd och inskrifningsrevision.

§ 15.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>E. Sundin</i>	under 12 dagar fr. o. m. den 3 mars,
» <i>E. P. W. Röing</i>	» 2 » » » 2 »
» <i>P. N. Bosson</i>	» 12 » » » 4 »
» <i>N. Nilsson</i> i Skärhus	» 8 » » » 4 »
» <i>E. A. Nilson</i> i Örebro	» 2 » » » 2 »
» <i>J. Ström</i>	» den 2 mars,
» <i>O. Emthén</i>	» 3 dagar fr. o. m. den 2 mars,
» <i>S. L. Olsson</i> i Älfdalsåsen	» 6 » » » 4 » och
» <i>L. Eriksson</i> i Bäck	» 14 » » » 4 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,55 f. m.

In fidem
Herman Palmgren.